

УДК 633.491:631.82:631.674.6(477.7)

ПРОДУКТИВНІСТЬ КАРТОПЛІ ЛІТНЬОГО САДІННЯ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ І ЖИВЛЕННЯ ПРИ КРАПЛИННОМУ ЗРОШЕННІ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Іскакова О. Ш., канд. с.-г. наук

Сокіл Л. С., студентка

Миколаївський національний аграрний університет

Степовий регіон півдня України є зоною недостатнього та нестійкого зволоження. Невелика кількість опадів при значному надходженні теплових ресурсів призводить до того, що ведення землеробства в цій зоні знаходиться на межі постійного ризику. Це зумовлює, коливання врожайності культур у широких межах. В таких умовах ведення успішної сільськогосподарської діяльності можливе тільки за рахунок зрошення. Воно зменшує негативний вплив ґрунтової і повітряної посухи на продукційні процеси культур, оптимізує умови їхнього вирощування. Зрошення дозволяє максимально використовувати генетичні можливості сортів, родючість ґрунтів і добрив, сприяє максимальному використанню надходжень сонячної радіації.

Найпрогресивнішим на сьогодні способом поливу є краплинне зрошення ефективність якого становить 90-98 %. У цьому аспекті ефективність обумовлюється отриманням високих рівнів урожайності, нормативної якості за рахунок підтримання оптимальних водного, поживного і повітряного режимів ґрунту за одночасної економії питомих витрат води на формування одиниці врожаю та мінімізації непродуктивних витрат вологи.

У дослідженнях з картоплею літнього садіння у двоврожайній культурі на краплинному зрошенні використовували наступні сорти: ранньостиглий Тирас, середньоранній Забава та середньостиглий Слов'янка.

В умовах зрошеного землеробства отримати сталу продуктивність культур неможливо без внесення добрив, вони забезпечують не тільки одержання високих рівнів урожаїв сільськогосподарських культур, а позитивно впливають на збереження і підвищення родючості ґрунту, збереження довілля в цілому.

Нами визначено, що за середньої забезпеченості ґрунту рухомими формами основних елементів живлення мінеральні добрива у дозі $N_{45}P_{45}K_{45}$ вносили локально у шар ґрунту 0-12 см, що забезпечує такий же вплив на рівень урожайності досліджуваних сортів картоплі та якість їх бульб, як і застосування повного мінерального добрива $N_{90}P_{90}K_{90}$ врозкид.

Урожайність товарних бульб картоплі за вирощування без добрив ранньостиглого сорту Тирас у середньому за 3 роки склала 16,6, середньораннього сорту Забава – 18,0, а середньостиглого сорту Слов'янка – 19,1 т/га. По фоні внесення повного мінерального добрива $N_{90}P_{90}K_{90}$ врозкид відповідно сформовано: 23,2; 25,1 і 26,8 т/га, а половинної дози добрива

$N_{45}P_{45}K_{45}$ локально: 23,2; 25,2 та 26,8 т/га. За оброблення посіву рослин рістрегулюючими препаратами врожайність товарних бульб додатково зростала на 1,2-1,7 т/га.

Дослідженнями встановлено, що середньозважена за роки досліджень та по всіх варіантах урожайність бульб картоплі сортом Тирас сформована на рівні 22,1 т/га, сортом Забава 23,6, а Слов'янка – 24,8 т/га, або два останні порівняно з ранньостиглим сортом Тирас підвищили її відповідно на 6,8 і на 12,2%.

Встановлено, що на врожайність впливають наступні показники структури: як кількість і маса стандартних бульб з куща та вихід товарних бульб.

Як загальна кількість, так і вихід стандартних бульб під кущем та їх маса збільшувались за оптимізації фону живлення.

Досліджувані фактори впливали на якість бульб сортів картоплі. За вирощування на удобрених фонах і під дією рістрегуляторів у них зменшувався вміст сухих речовин. Так, у бульбах ранньостиглого сорту Тирас без добрив їх містилося 18,2%, середньораннього Забава – 18,6%, а середньостиглого Слов'янка – 19,1 %. За внесення $N_{90}P_{90}K_{90}$ врозкид кількість сухої речовини зросла до 20,7; 20,2 та 21,0%, а $N_{45}P_{45}K_{45}$ локально у шар ґрунту 0-12 см відповідно до: 21,4; 21,3 і 21,5%. Оброблення посівів картоплі рістрегулюючими речовинами сприяло подальшому збільшенню вмісту сухих речовин.

Аналогічно в бульбах картоплі збільшувався вміст вітаміну С (аскорбінової кислоти) і крохмалю.

Найбільший умовний вихід крохмалю забезпечує середньостиглий сорт картоплі Слов'янка, а найменший – ранньостиглий сорт Тирас.

Таким чином, вирощування картоплі літнього садіння на краплинному зрошенні на засадах ресурсозбереження є доцільним – при цьому формується стала врожайність бульб високої якості, особливо за використання середньоранніх та середньопізніх сортів.